מחוון למורה

מחוון: יתרו ועצת השופטים: "לא טוב הדבר אשר אתה עשה"

1. "אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: כִּי־הוֹצִיא ה' אֶת־יִשְׂרָאֵל, מִמִּצְרָיִם". רש"י: "קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק".

2. רגש: "וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ". דיבור: "בָּרוּךְ ה", "עַתָּה יָדַעְתִּי, כִּי־גָדוֹל ה". מעשה: "וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה, עֹלָה וּזְבָחִים – לֵאלֹהִים".

3. "מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדֶּךָ"; "כִּי־כָבֵד מִמְּךָ הַדָּבָר, לֹא־תוּכַל עֲשֹׂהוּ לְבַדֶּךָ". רש"י: "נבל תבל" מלשון כמישה, כמו עלה שנובל, ש"וְכֹחוֹ תָּשׁ וְנִלְאֶה".

4. אנשי חיל: עשירים שלא יחניפו (רש"י). יראי אלהים: לא ייכנעו ללחץ. אנשי אמת: "שֹׂנְאֵי בָצַע". שנאי בצע: לא ייקחו שוחד ולא ירדפו אחרי ממון.

5. משה: "הֱיֵה אַתָּה לָעָם, מוּל הָאֱלֹהִים", מלמד את החוקים ומביא את הדברים הקשים. השופטים: שופטים את העם "בְּכָל־עֵת". הדבר הגדול מגיע למשה, הקטן נשפט בידי השופטים.

6. רש"י: אחרי מתן תורה, "מוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה", כי משה אומר "וְהוֹדַעְתִּי אֶת־חֻקֵּי הָאֱלֹהִים, וְאֶת־תּוֹרֹתָיו". אבן עזרא: בשנה השנית; הפרשה כתובה כאן כי "בעבור שהזכיר למעלה הרעה שעשה עמלק לישראל הזכיר כנגדו הטובה שעשה יתרו לישראל".

7. א. בעיה: "מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדֶּךָ", "נָבֹל תִּבֹּל". הצעה: "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל־הָעָם", "וְהָקֵל, מֵעָלֶיךָ, וְנָשְׂאוּ, אִתָּךְ". יישום: "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה, לְקוֹל חֹתְנוֹ", "וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֵׁי־חַיִל". ב. למשל: אנשי חיל, "שֹׂאֵי צָרִיכִין לְהַחֲנִיף וּלְהַכִּיר פָּנִים"; שנאי בצע, "שֶׁשּׁוֹנְאִין אֶת מָמוֹנָם בַּדִּין". ג. אבן עזרא: ניגוד בין רעת עמלק לטובת יתרו, כדי שישראל יזכרו את החסד ולא יפגעו בצאצאיו. תשובה אישית מנומקת. ניקוד מוצע: א 8 (שלושה שלבים עם ציטוט); ב 6 (3+3); ג 6 (הצגה 3, עמדה מנומקת 3).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, אור החיים ומקורות חז"ל, מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה' מובא בכתיב ה'. ממלכתי: סיפורי יציאת מצרים והמסע במדבר (שמות יד-יח) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.